

(המשך מעמוד 8)

מונולוג (חוזר) נעל יוסף לפיד:

היינו שלומיאלים!

אפריל 1986 — כך נולד הכל: מיפלגה שצריכה לשמש אלטרנטיבה להשתוללות האחרונה בחרות ולהסתאבות של מפא"י ולמנוע את הסחנת הרתית, להוות לשון־מאזניים בין שני הגופים, במקום הגוש הרתי.

מרס 1987 — למרות שפרשתי, איני מוכן עדיין להספיד את המרכז הליברלי אחרי שנה. הסניפים ברחובות, בירושלים, בנתניה, עדיין פועלים, ההנהלה מתכנסת, הוועדות מתכנסות. אבל זה לא זה. אני עדיין חושב שהרעיון היה נכון. אני לא רוצה לטעון שאם אני פורש — אז הכל נגמר. המסמר האחרון! אמרו זאת גם על ציץ. כשהוא פרש, והוא לא היה המסמר האחרון. גם אני לא אהיה המסמר האחרון. אם כי נכון שריבוי המסמרים...

אפריל 1986 — כן — ד"ש! ידעתי שתזכירי אותם. ד"ש היתה המיפלגה הנכונה, המבוססת על הרעיון הנכון, בעייתי הנכון, אבל מבוצעת בשלר מאליות!

מרס 1987 — אנחנו גם עשינו טיפול שלומיאלים. בניגוד לכל הכוונות הטובות, לא למדנו מאומה מלקחי ד"ש. בעיית־הבעיות אצלנו היתה הדיספרופורציה בין פליטי המיפלגה הליברלית לבין האנשים החדשים. כן, פליטי המיפלגה הליברלית דרשו כמה זכויות־יתר. לא היה איוון בין שתי הקבוצות.

אפריל 1986 — אסור לפספס רעיון כזה לעד. רק בגלל הפיספוס של ד"ש. אחפש שיתוף־פעולה עם עוז וייצמן, עם ייגאל הורביץ, עם שינוי, ל"ע. אמנן רובינשטיין ויצחק ארצי כבר צילצלו.

מרס 1987 — עיקר המאמץ בחודשים האחרונים היה מכוון למציאת לשון משותפת עם ל"ע ושינוי. היתה מחשבה ששלוש מיפ־לגות אלה יקימו חזית משותפת. נכון — כמה שזה יישמע מוזר — הקמנו גוש נפרד כדי להתמזג לגוש גדול יותר. קיימנו עם ל"ע ושינוי כינוס בתל־יחזק לפני כחודש. ובארבעה באפריל יש כינוס נוסף. דווקא בשנה האחרונה. כשראינו איך שתי המיפלגות הגדולות משתפות פעולה לשם חיפוי וטישטוש של סקנדאלים, הרעיון של הקמת גוש מרכזי קיבל חיזוק. אני עדיין מקווה.

אפריל 1986 — היום אני נוסע בפעם הראשונה למישרי החדש בכניין אל־על. איני יודע עוד כיצד מתארגנים, כיצד מארגנים מיפלגה חדשה.

מרס 1987 — הצד הארגוני דווקא פעל

חלפה שנה

ביום החמישי, כמעט שנה אחרי שהוֹדיע בתרועה, קפצתי למוֹליטיקה! הודיע יוסף (טומי) למיד על פרישתו מתפקיד מזכ"ל האגודת הקרויה "המרכז הליברלי". לפני שנה הצהיר לפיד במדור זה, כשהוא יושב בביתו הנוח, עטור כותרות וטרוד במכשיר־הטלפון שצילצל ללא הרף: אם החלפתי את כל הנוחיות הזאת בלנשק תינוקות ברחוב — אז סימן שאני מאמין בזה!

הרחובות לא נמלאו בתינוקות שחילו לנשיקתו של לפיד, ושלב אחר שלב הת־פרק לו באיטיות החלום.

לפיד אומנם אינו מספיד את הניסיון הזה, אך מדבר עליו מבלי משים בלשון עבר. מכשיר הטלפון דמם. פרט לצילצול אקראי.

לפיד שב לעיתונו, מעריב. לסיפרי התיירות והבישול, לייצק לעקר־בית המזעיקות אותו טלפונית במהלך קשיים בה־כנת מתכון.

עוד מיפלגה עטורת־כוכבים, שקמה ב־רעש תיקשורת, גוועת בקול ענות־חלוֹש. שה, מקימי המרכז הליברלי החדש ניסו ללמוד מטעויותיהם של מקימי ד"ש. מעני־יין מי ינסה ללמוד מטעויותיהם של לפיד ועמיתיו.

היטב, מה עשיתי? עשינו! ייסדנו סניפים ברחבי הארץ, כינסנו חוגים, מוסדות. אבל המערכת הפוליטית בישראל בנויה לטובת מיפלגות גדולות — ציבור שמרני וחוק שמעניק להן כספים — והסיכסוכים בין המרכיבים השונים האפילו אפילו על בעיית התקציב.

אפריל 1986 — אני מניח שיהיו לי בעיות תקציב, ולא אוכל לארגן משאיות לרשות מפגנים מטעמי. צריך ללכת חזק על הסברה.

מרס 1987 — התקציב היה אחד הקשיים הגדולים. בתחילה תרמו כמה אנשי־עסקים סכומים יפים, אבל הברז יבש בהמשך. במקביל לפיחות בדימויה של המפלגה! כן! זה הדדי, מין מעגל־קסמים כזה. דווקא מיפלגה חדשה, לא מוכרת, זקוקה ליותר כספים כדי להקים גופים, להציג עצמה לציבור. דווקא למיפלגות חדשות המדינה לא מעניקה כלום. זאת היתה הבעיה המרכזית. מבחינה מעשית, זהו הקש ששבר את גב הגמל. אני לא אומר שקופת־המיפלגה ריקה לחלוטין, אבל המצב הקיים אינו מאפשר תיפקוד רציני של מיפלגה, למשל על פירסומה.

אפריל 1986 — אני כבר יודע שאחלק את הא־רץ לארבעה מחוזות וכבר מתכונן לקראת ועידת־היסוד, 18 במאי. מי יכול להיות ציר? גם את יכולה, נו, טוב, זאת התחלה.

מרס 1987 — היום הראשון של הוועידה דווקא היווה הצלחה עצומה. מאות אנשים ניסו להיכנס לאולם, היה נאום של ראש־הממשלה. נכון שכבר אז היו בקיעים מתחת לפני השטח. ביום השני זה כבר פרץ החוצה. אז הבנתי, לא שנגוז החלום, אבל שיהיו לנו קשיים רציניים בריבוי פעמים מהעבר. כל אחד מהאנשים האלה — יצחק־ברמן, שלמה להט, יחזקאל פלומין, אריה דולצין ואחרים — הוא איש מצויין כשלעצמו. כולם יהודים טובים ויקרים. חבל שלא הצלחתי לשנות סיגנון בן שנים של התנצחויות הדדיות. כישלון אישי? ראי, ודאי שאינו נהנה מהתיר צאות, אבל הואיל ואיש לא מאשים אותי, אינני רואה כל סיבה להאשים את עצמי. להיפך, אני רואה מיני־הישג בכך שלי לא היו חילוקי־דיעות עם אף אחד מהצדדים המ־סוכסכים ביניהם. זה לא פשוט לכהן כמזכ"ל של מיפלגה שבה יש סכסוכים ומתחים במשך שנה, ולסיים כידיד של כולם.

אפריל 1986 — צילצל אליי השר יצחק ברמן. אמרתי לו שאני רוצה להתיעץ עם שניים משותפיו: שלמה להט, שהוא חבר טוב שלי, ואריה דולצין. עם דולצין יש לי יחסים טובים. הוא אפילו רצה לשלוח אותי פעם לחו"ל, אבל לא יצא מזה שום־דבר... וזהו זה, אני פוליטיקאי. עיתונאים ישובו לטפל בך. מהעיתון שלי אני מצפה להגינות. נכון שאני בעל־מניית שם, אבל לא בהיפך כזה שזה גורם בעל־השפעה... יחס הוגן, אולי קצת מיוחד, כמו שמגיע לאדם שנתן 30 שנה מחייו למוסד הזה, זה קצת מסובך.

מרס 1987 — דווקא קיבלתי יחס הוגן מה־תיקשורת במשך השנה הזאת, לא רק ממעריב. ביום החמישי היה סיקור משעשע בטלוויזיה. ואחר־כך ראינו את שלומית, אשת, על המחזה החדש שהיא עובדת עליו. רכוש נטוש. ראינו אותי על עזיבתי את המרכז הליברלי. לא לחצתי במשך השנה הזאת על סיקור מיוחד במעריב. לא רציתי טובות. כשהני

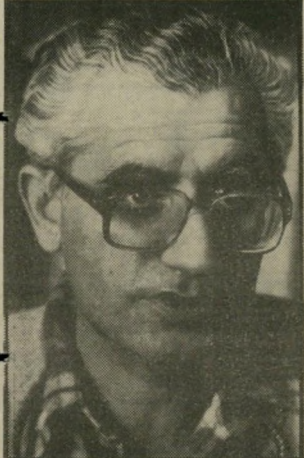
(המשך בעמוד 18)

אינו עושה דבר בשביל המיזרחיים. הוא חוזר על סיסמות אשכנזיות, הפוגעות באינטרסים הבסיסיים ביותר של הציבור המיזרחי במדינה. הוא מקים את נחליות הדרשות על־חשבון עיירות הפיתוח, תומך במדיניות כלכלית המע־שירה את העשירים על חשבון העניים, ועוד.

נשיא כפול. סמוכה הופיע כמר־צהאורה ביום־עיון מיוחד במינו: אי־רוע משותף של תנועת המיזרח אל השלום והמועצה הישראלית למען שלום ישראל־פלסטיני. הנושא: ה־תנועות המיזרחיות והמאבק למען הש־לום.

מטבע הדברים עלתה במרוצת היום שוב ושוב השאלה: מדוע צמודים 50% מהבוחרים היהודיים־המיזרחיים לל־כוד, ורק 20% מהם מצביעים בעד המערך ותנועות־השמאל? האם ניתן לשים קץ ל־שותפות היסטורית זו, כפי שהגדיר אותה סמוכה?

על הדרשא המוריק של קיבוץ הראל, ביום אביבי חמים, ישבו ורכזו זה לצד זה צעירים וצעירות מיזרחיים, פעילי המיזרח אל השלום, ופעילים ותיקים של מחנה־השלום, רובם אשכנזים, הכינסו נערך לזיכרו של אליהו אלישר, מי שהיה נשיא העדה הספרדית בארץ, וגם הנשיא הראשון של המועצה למען שלום ישראל־פלסטיני. אלי־שר, מי שפטן קשיש, שהיה בעל עמדה

סוציולוג סמוכה סוף העידן האשכנזי!

חשובה עוד בימי המנראט הבריטי, רגל בהשלמה עם הפלסטינים וכמשא־זמת עם אשף.

מתחת לשטחית. האם ישראל היא מדינה מערבית או מיזרחית? כיצד משפיע מצב־המלחמה (ובעיקר תק־ציב הביטחון) על מצבם הכלכלי של תושבי השכונות ועיירות־הפיתוח? האם השינאה לערבים גורמת בכרחה גם ליחס גיזעני כלפי היהודים־המזרחיים? מדוע מנוכר הציבור המיזרחי ברובו הגדול מתנועות־השלום? האם תנועת־השלום ארישה כלפי מצוקת המיזרחיים, בעוד שהיא רגישה למצור־קת הערבים? מה זאת "השתלבות כמר־חב"?

שאלות אלה נדונו בישיבות פור־מאליות כאולם־התרבות של הקיבוץ ובחוגי־דיון על הדרשא לעיתים בקור־רוח אקרמי, לעיתים בלהט האופייני לפעילים. פעיל השכונות הוותיק אבנר עמיאל התווכח עם יעקב ארנון על הצורך לשלב יחד את הסולידריות עם מצב המיזרחיים ואת המאבק למען השלום. שלמה אלבו ומתי פלר הת־ווכחו על האפשרות להשפיע על הת־פתחויות תרבותיות. רודו מחלב ומני ברזילאי התווכחו עם צבי שולדינר וישראל לף על השאלה אם מצב המי־רחיים במדינה היא שאלה מעמדת־בלבר, או גם שאלה עדתית. המשמעות העיקרית של הכינוס היתה נעוצה בעצם עריכתו: דיון אמיתי ראשון של אשכנזים ומיזרחיים על השאלות העמוקות, אשר מזה שנים רגילים הכל לטאטא אותן אל מתחת לשטיח.

מייסדי המרכז: ברמן, דולצין, לפיד, להט, הרמלק, פלומין, סחרוב